

УДК 316.774:323.12(=163.41)(497.1)''1990/1999''

Драгана Трифковић*

*Центар за геостратешке студије,
Београд*

МЕДИЈИ И ГОВОР МРЖЊЕ КАО НАЈВЕЋИ НЕПРИЈАТЕЉИ ДАНАШЊИЦЕ: Пример анти- српске пропаганде за време разбијања Југославије

Сажетак

Злоупотреба медија је досегла велике размере. Деведесетих година двадесетог века, светски медији су злоупотребљени за анти-српску пропаганду. У то време водеће светске медије је контролисао запад, а са друге стране није постојала алтернатива као што је то данас случај. Данас је могуће информисати се и из руских, кинеских, блискоисточних медија које често имају различите погледе на многобројне теме које се тичу светске јавности. Технолошка револуција, употреба интернета и друштвене мреже, створиле су нови баланс у информисању. Млађе генерације више користе алтернативне изворе информисања данас, и на њих не утичу превише водећи западни медији. У време када се против Срба водио информациони рат, посебно у вези са конфликтима на простору бивше Југославије, није постојала могућност да до читалаца и гледалаца широм света, стигне другачија информација од оне коју су

* draganatrifkovic@ymail.com

пласирали Би-Би-Си (*BBC*), Си-Ен-Ен (*CNN*) или Вашингтон пост (*WashingtonPost*).

Непрофесионалност новинарског извештавања за време југословенских конфликта, довела је у питање улогу медија у светској политици. Ово се посебно односи на медијске извештаје које су новинари са запада пласирали за време рата у Босни и Херцеговини, као и за време бомбардовања Србије 1999. Стигматизација Срба у западним медијима и данас остварује резултате. Велики је проблем што она није доведена у питање како се то данас чини у случају Сирије. Основни разлог је што је прошло много времена, а сада су актуелне друге теме. Ипак слободномислећи људи не треба да одустану од исправљања медијске слике о Србима, а посебно такву обавезу имају српски интелектуалци.

Кључне речи: Медији, пропаганда, медијски рат, дезинформисање јавности, ратна улога медија, специјални рат у Југославији, пристрасно извештавање, политика двоструких стандарда

Претварање медија у инструмент политичке борбе рефлектовало се и на САД. Континуитет у америчкој политици после Регана, текао је несметано. Кандидовањем Доналда Трампа за председника САД, сви светски медији под контролом „дубоке државе“ употребљени су против њега. Без обзира на такву ситуацију, Доналд Трамп је постао 45. председник САД, али ова чињеница није утицала на то да медији промене однос према њему. Ипак, у данашњем интернет друштву где све већи примат имају управо интернет медији, ситуација је доста повољнија. Из тог разлога Доналд Трамп је за промоцију својих ставова почео пре свега да користи друштвене мреже. Нетрпељивост између „дубоке државе“ и нове администрације председника Трампа све више кулминира, а велику улогу у томе имају свакако медији, ненаклоњени новом америчком председнику. Ситуација може додатно да се погорша уочи овогодишњих председничких избора у САД који могу да буду

одлучујући за промену америчке парадигме. Несумњиво је да је злоупотребом медија спровођена крајње деструктивна спољна политика САД која је у многоме директно одговорна за данашњу политичку, друштвену и економску (светску) кризу.

Доналд Трамп је у вези са тим рекао: „Најјаче оружје које су поставили Клинтони су корпоративни медији и штампа. Будимо јасни око једне ствари, корпоративни медији у нашој земљи више се не баве новинарством, они су политичка специјална интересна скупина иста као и било која лобистичка или финансијска структура са тоталном политичком агендом, а та агенда није за вас, него за њих“.

УЗРОЦИ ПРОМЕНЕ ТАКТИКЕ СУКОБЉАВАЊА

Двадесети век су обележили велики војни сукоби и конвенционални ратови. Први светски рат је проузроковао погибију преко 15 милиона људи и велика разарања. Међутим, мир није дуго потрајао. Нерешени проблеми из Првог светског рата, и пре свега незадовољство Немачке, довели су до избијања Другог светског рата који је био још разорнији. У њему је погинуло између 50 и 75 милиона људи, највише цивила.

На крају Другог светског рата употребљено је атомско оружје, невероватно разорне моћи. То је био први пут у историји да су употребљене атомске бомбе које су у августу 1945. године бачене на јапанске градове Хирошиму и Нагасаки. Оне су проузроковале смрт више стотина хиљада људи и застрашиле читав свет својом разорношћу. САД су употребом овог оружја хтеле да остатку света демонстрирају своју моћ. Вероватно не би све остало само на томе да СССР, као највећи ривал САД, није такође развио своје нуклеарно наоружање. Открићем нуклеарног наоружања је започета ера хладног рата између две велике силе, која је трајала неколико деценија. Свет је био у страху од даље употребе атомских бомби, а у периоду хладног рата ситуација је у једном моменту дошла до усијања 1962. године у јеку Кубанске кризе. Нуклеарно наоружање представља потенцијално велику опасност за опстанак света. Оно је са друге стране створило другачије релације међу великим силама које га поседују, у смислу да су све стране постале свесне опасности за читав свет, која би

могла да настане сукобљавањем нуклеарних сила. Крај хладног рата престао је договором великих сила, где је Совјетски Савез направио велике уступке америчкој страни. Горбачов се водио пацифистичким идејама, али касније се показало да су оне биле погубне за СССР, односно Русију. Због тога што друга страна није одустала од намере да покори Русију, чак и ако је тврдила да распад СССР неће користити за ширење свог утицаја на исток. Ипак, показало се да су западне силе имале стратегију увлачења у НАТО бивших Совјетских Република, што је довело у ризик руску националну безбедност.

Територију Русије су кроз историју покушавали многи да освоје, а ова држава је стицајем таквих околности развила савршен систем одбране од спољне опасности. Због тога су западне силе у 20. веку испробале нове стратешке приступе који су потпуно променили начин ратовања. Како је открићем нуклеарног наоружања постало јасно да би директан сукоб великих сила довео до свеопште катастрофе и да у томе ни једна страна не би могла да победи, западне силе су развиле нове методе ратовања. Једном речју, ове методе се називају специјални рат и он се води на више фронтова истовремено или редоследно, у зависности од других околности.

Падом Берлинског зида и распадом СССР и Варшавског пакта, почео је нови период у светској историји. Југославија је искоришћена као експериментално поље на ком су испробани нови видови ратовања. Касније су они примењивани широм Блиског Истока као и на територији бивших Совјетских Република. Нема сумње да је главна мета била Русија која је остала потенцијално највећа опасност по монополарни светски систем на челу са САД. Иако је Русија деведесетих година била економски, политички и војно-исцрпљена, она је од доласка Владимира Путина на власт успела да се потпуно опорави. Период деведесетих година двадесетог века су САД искористиле да прошире свој утицај на исток, започну многобројне регионалне конфликте и испробају нове методе ратовања.

СПЕЦИЈАЛНИ РАТ НА ПРОСТОРУ БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Једну од најзначајнијих улога у специјалном рату добио је информациони рат, а камера је од деведесетих година двадесетог века постала убојитије оружје од динамита. Велику одговорност за дестабилизацију сада већ свеопште ситуације, имају управо медији.

Дакле, медијски рат је био основа која је омогућавала западним силама спровођење свих других операција, које се могу поделити на војне - уз примену директне агресије - и на такозване ненасилне смене режима по методологији Џина Шарпа. Војна агресија и смена режима планираном револуцијом су често допуњавале једна другу тако што је војна интервенција стварала услове за смену режима или у обрнутом случају, револуционарна дејства професионалних „смењивача режима“ су отварала простор за војни сукоб или интервенцију.

Професионални револуционари су пролазили америчку обуку и добијали средства за деловање, чиме је установљен систем деловања невладиних организација преко којих су западне силе почеле да остварују своје интересе у жељеним земљама.

Како је тема овог рада утицај медија и говор мржње, даља анализа ће бити усмерена у правцу изучавања тога каква је улога медија у изазивању данашње светске кризе која обухвата све сегменте друштва. Дobar пример за то је однос медија деведесетих година према Србији као и медијски утицај на конфликте на простору бивше Југославије. Овде се пре свега мисли на светске медије. За разлику од данашњег времена када постоје алтернативни извори информисања у виду интернет медија, друштвених мрежа, блогова и слично, деведесетих година двадесетог века су постојали само водећи светски односно западни медији. Из тог разлога је слика која се приказивала била једнообразна и није постојало одступање од онога што су ти медији објављивали. Данас можемо да анализирамо колики је опсег манипулација којима су људи били дезинформисани, али нажалост не можемо да вратимо време. Ипак, неопходно је да сазнања о начинима медијске

манипулације дођу до грађана, јер ће тиме они стећи слику о реалности на основу које ће моћи да тумаче и прошле догађаје.

НЕПРИПРЕМЉЕНОСТ СРБИЈЕ ЗА ТЕКУЋЕ ДОГАЂАЈЕ

Падом Берлинског зида отпочеле су политичке промене у целом свету које су с једне стране биле условљене распадом комунистичког Совјетског Савеза и Варшавског пакта, а са друге стране уједињавањем Немачке и јачањем западног утицаја. Југославија је након Другог светског рата представљала тампон зону између истока и запада, а у одређеном периоду је имала значаја у светским размерама кроз формирање Покрета несврстаних. Након краја биполарне поделе света на западни и источни блок, трансформација светског поретка је кренула у правцу формирања униполарног света у којем су САД имале водећу улогу. Циљ Америке је био пре свега стављање под контролу земаља које су некада припадале источном блоку, затим преузимање потпуне контроле над Блиским истоком, а у крајњој фази, овладавање Русијом која је била крајње економски и политички ослабљена. Стратешки гледано, Русија је прво требало да буде окружена, изолована, исцрпљена, подељена, како би била стављена под контролу.

Југославија је била мултиетничка држава као и Русија, са социјалистичким системом који је сам по себи почео да се дезинтегрише. Срби су конституисали Југославију, али су у периоду након Другог светског рата имали подређени положај у њој. Нажалост, дух југословенства се најбоље примио у Србији и у периоду распада Југославије, Срби су пружали највећи отпор том процесу. Истовремено, дошло је до националног буђења што је убрзало диференцирање и дистанцирање по етничкој и верској основи. Срби су живели на простору читаве Југославије што је довело до тога да након распада остану ван граница Србије. Покушаји да се неке ствари предупреду су били неадекватни и неспретни, што је искоришћено за то да се Србија нападне како има великосрпске амбиције и представља опасност за друге републике. Велики допринос таквој конструкцији дао је Меморандум САНУ који је објављен 1986. године. Иако су у њему констатоване

чињенице о положају Срба у Југославији и изнети захтеви за редефинисање државног уређења, српски интелектуалци су оптужени за великосрпски национализам. Велика је грешка да је такав документ објављен, што је дало могућности за злоупотребу.

Следећи проблем је био немогућност српског руководства да увиди међународне токове, као и да се прилагоди колико је то могуће новонасталој ситуацији.

САД су имале јасно дефинисану стратегију ширења утицаја на Балкан што је подразумевало и војно присуство.

И коначно, највећи проблем је била неслога која је владала међу Србима који су живели у различитим републикама, што је с једне стране и велика одговорност руководства Србије, које није било у стању да делује интеграционо. Такви односи су на крају довели до тога да српски народ у различитим републикама покуша да оствари самосталне циљеве, што је било неизводљиво.

У крајњем случају, распад Југославије пратила је медијска пропаганда против Срба, која је долазила како са водећих светских медија тако и са регионалних медија у другим републикама, осим у Црној Гори, која је последња изашла из заједнице са Србијом 2006. године.

Срби су оптужени за великосрпски национализам, агресивно деловање, изазивање мржње и нетрпеливости и ратне злочине у медијско-пропагандном рату, а да нису имали никакву могућност да се бране од оптужби и пруже било какве доказе.

СТРАТЕГИЈА МЕДИЈСКЕ МАНИПУЛАЦИЈЕ

Улога медија у савременом свету је огромна. За разлику од садашњег времена где ипак постоје одређене медијске слободе, посебно на интернету (такође и друштвене мреже *Facebook*, *Twitter* и др.) и где постоје различити извори информисања (САД, ЕУ, Русија, Кина, Блиски Исток итд.), деведесетих година двадесетог века преовладавали су западни медији који су представљали важан ослонац светској политици где

је доминантну улогу имала Америка. У униполарном светском поретку имали смо централизоване медије и ангажоване новинаре, који су у највећем броју случајева занемарили професионализам и етичке кодексе. Велику популарност и пролазност имали су управо ангажовани новинари који су писали у складу са потребама америчке политике. Вршила се негативна селекција што није само било карактеристично за медије, већ за готово све сфере друштва. То је било време ангажованих политичара, новинара, обавештајаца, лекара, режисера, књижевника, професора и свих одабраних елита које су могле да утичу на јавно мњење.

За САД, коришћење медија за манипулацију јавног мњења није био нови изум. Ноам Чомски у својој књизи „Контрола медија“ наводи пример из Првог светског рата за време владавине Вудроа Вилсона. Грађани САД су били пацифистички расположени и нису видели разлоге да се мешају у европски рат. Администрација председника Вилсона је желела да се умеша рат и тражила је начин да утиче на расположење јавног мњења. Чомски наводи да је: „Установљена комисија за владину пропаганду (Крилова комисија) која је успела за шест месеци да претвори пацифистичку популацију у хистеричну, ратно хушкачку популацију са жељом да уништи све немачко, крене у рат и спасе свет“. Иста технологија коришћена је после рата за „подривање хистерије о црвеној опасности“, уз велику подршку медија. На овом пројекту је била ангажована и интелектуална елита која је преувеличавала злочине непријатеља и дезинформисала јавност. Како наводи Чомски: „Много тога је измислило британско министарство пропаганде, које је у то време, као што је само изразило у својим тајним премишљањима, било посвећено томе да каналише мисли већине света. Али још важније, оно је хтело да контролише мисли интелигентнијих чланова заједнице у САД, разглашавајући пропаганду које је створило и преобраћајући пацифистичку земљу до ратне хистерије“.

Исте врло ефикасне методе касније је користио и Хитлеров министар пропаганде чији мото је био: „Дајте ми медије и ја ћу од једног народа направити крдо свиња“.

Совјетски и руски научник Сергеј Кара-Мурза сматра да медији имају кључну улогу у управљању савременим друштвом.

Он наводи: „Модерни медији су сложена конструкција. Она одражава, формира стварност. Како се формира стварност? Чињеницом да одабира из читавог огромног низа догађаја и појава које су у интересу власника медија. Власници укључују - приватни капитал (већину) и делом државу.

Одабиром и филтрирањем информација о ономе што се догађа стварају слику стварности. И човек је приморан да живи, да се прилагођава овој слици. Јер кроз медије он добија основне информације о стварности. Стога је главна функција медија да буде средство за доминацију, односно да одреди понашање људи“.

Ако овде додамо и то да је теорија „Сукоба цивилизација“ Семјуела Хантингтона изнета 1992. године, а касније 1996. објављена у истоименој књизи, имала за циљ да креира међуетничке и међурелигијске сукобе, јасно ћемо моћи да дефинишемо основе америчке стратегије за остваривање светске доминације.

Ту је и књига Цина Шарпа у којој су пружена упутства за организовање преврата, као и књиге америчког стратега Збигњева Бжежинског у којима је дефинисано ко је непријатељ.

СРБИ КАО ГЛАВНА МЕТА АМЕРИЧКЕ ПРОПАГАНДЕ НА БАЛКАНУ

Ако пођемо од тога да је Бжежински дефинисао Русију као главног непријатеља САД, онда можемо да разумемо да је на Балкану таква улога била намењена Србији, односно Србима у свим бившим југословенским републикама.

Медијска припрема рата у Југославији је управо почела анти-српском пропагандом у светским медијима под контролом запада деведесетих година прошлог века.

Без икаквих доказа, или уз монтиране снимке, Срби су оптуживани за прогон и злочине у Босни и Херцеговини, као и потом на Косову и Метохији. С друге стране, злочини који су

чињени над Србима су углавном прећутквани или умањивани. Осим примене двоструких стандарда у извештавању, западне силе су у југословенски конфликт биле умешане и директно. Америчке, британске и француске војно-безбедносне снаге су наоружавале и обучавале хрватске, муслиманске и албанске борце.

Како наводи група аутора у раду „Медијске манипулације у функцији новог светског поретка“: У истраживању америчког новинара Питера Брока, урађеном на 1.500 чланака из новина и часописа 1992. године, публикованих од стране разних информативних агенција са Запада, дошло се до закључка да је однос публикација против Срба према оним за Србе био 40 : 1 (*Merlino*, 1993, стр. 265).

Српски државник, Војислав Коштуница, у свом ауторском тексту „Српски народ на раскршћу“ наводи: У лето 1994. британски председник владе Џон Мејџор изјавио је у парламенту да „Србији мора бити јасно да за њу, као ни за следећу генерацију Срба, нема будућности, ако нису спремни да пристану на споразум који је задовољавајући за светску заједницу“. У лето 1995. године француски председник Жак Ширак је пред телевизијским камерама окружен председницима земаља чланица Европске Уније грубо прекинуо излагање грчког председника владе Андреаса Папандреуа, који је говорио о природи рата у Босни. На Папандреуове оцене да се у Босни води грађански рат са примесима верског рата, Ширак је узвикнуо: „Не слажем се! Срби не поштују ни Бога ни закон; то је народ разбојника и терориста!“

АНТИ-СРПСКА ПРОПАГАНДА ЗА ВРЕМЕ РАТА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Француско руководство и медији су изражавали посебну нетрпељивост према српском питању у Босни и Херцеговини, а Француска је имала велику улогу у том рату, наравно изразито негативну по Србе.

Остала је неоткривена улога француских обавештајних служби у Босни и Херцеговини, посебно у случају Сребренице.

Поред француског председника, у анти-српској реторици су предњачили и представници француске елите. Бернар Анри Леви је био опчињен творцем „Исламске декларације“ Алијом Изетбеговићем. Он је снимео ратни документарни филм „Босна“ заснован на обичној пропаганди.

Он се након рата у БиХ појављивао као незаобилазни фактор на Блиском Истоку, где је подржавао радикални терористички сунитски ислам. Исту реторику коју је користио против Срба, користи и против Руса, упоређујући Путина са Хитлером, као што је то радио и са Милошевићем. С друге стране, Анри Леви је подржао Мајдан у Украјини ради демократије, иако су предводници те демократије осведочени неонацисти. То управо говори о каквом се манипулатору ради.

Милован Милутиновић у свом раду: „Улога медија у сатанизацији српског народа током грађанског рата у Босни и Херцеговини“ наводи: „У студији „Медијско чишћење - прљаво извештавање“ објављеној 2005. године, Питер Брок пише о суноврату новинарства у Југославији, где су новинари производњом вести, коришћењем гласина и изјава сумњивих сведока „из друге руке“ па су од Срба направили „етничке чистаче“, масовне убице, силоватеље и ратне злочинце. Са тридесетогодишњом праксом истраживачког новинарства, Брок разоткрива: „улогу прљавих медијских извештаја који су се често појављивали на *ABC*, *CNN*, у „*Christian Science Monitor*“, „*Washington Post*“, али и британском *BBC*, „*Guardian*“... припремани од стране разних извештача, оних који су за прљаво извештавање добијали престижне „Пулицерове награде“ (Политика, 22.01.2006)“.

Добар пример такве злоупотребе новинарства су извештаји новинара *CNN* Кристијан Аманпур током ратног сукоба у Босни и Херцеговини. Критичари су довели у питање њену објективност тврдећи да су ратни извештаји били пристрасни и да су били написани у корист босанских муслимана. Она је на такве критике одговорила: „У неким ситуацијама једноставно је немогуће бити неутралан, јер ако си неутралан, онда си саучесник. Бити објективан не значи третирати све стране исто, него дати једнаку прилику свим странама да кажу своје.“

Кристијан Аманпур је била посебно блиска америчким администрацијама Клинтоних и Обама.

Специјални рат који се водио против Срба подразумевао је извођење специјалних операција за које су оптуживани Срби, као и припремљену медијско–психолошку кампању. Ови кораци су предузимани за стварање аргументације у циљу предузимања војних акција против српске војске.

Познат је случај операције Маркале из августа 1995. године која је послужила за почетак бомбардовања положаја српске војске у Босни и Херцеговини од стране НАТО. Одмах након масакра који се догодио на пијаци током радног дана, светски медији су оптужили Србе за овај злочин, иако нису постојали извештаји на основу којих би са сигурношћу могли да утврде нечију кривицу. Званичници УН, који су у то време боравили у ратној зони, били су на становишту да се не може са сигурношћу утврдити одакле су ракете долетеле. Извештај независне комисије је утврдио да не постоје јасни докази за то ко је одговоран за масакр.

Новинар Њу Јорк Тајмса, Стефан Кинцер је о извештају Кристијан Аманпур у вези са догађајем на пијаци Маркале изјавио: „Седела је у Београду када се десио тај масакр на пијаци, а онда се појавила у програму говорећи да су то највероватније урадили Срби. Она то никако није могла да зна“.

Према тврдњама генерала Јована Милановића, терористичку операцију Маркале извеле су америчке обавештајне службе у сарадњи са најужим муслиманским руководством Алије Изетбеговића, док је носилац медијско–психолошке операције била ЦИА.

Генерал Јован Милановић је од 1995. до 1998. године радио у Бриселу у звању министра саветника при мисији СРЈ у Европској унији. Он је од члана француске делегације при комитету НАТО, официра Пјера Анрија Бинела добио важна и поверљива документа о припреми и одабиру мета напада НАТО на Србију и Црну Гору.

Пјер Анри Бинел је због тога осуђен на губитак чина и пет година затвора. Своје виђење односа НАТО и САД према Србима је описао у књизи „Ратни злочини НАТО-а“.

Епилог медијско-пропагандне акције *CNN* и других светских медија у случају Маркале, био је бомбардовање српских положаја од стране НАТО, што је убрзо после тога довело до потписивања Дејтонског споразума и завршетка рата.

Оно што је из ратног искуства могло да се закључи, то је да су САД потезале за организовањем терористичких аката с циљем окривљивања српске стране, сваки пут када је требало да се повуку неки значајнији потези. Било да је у питању потреба да се не склопи мировни споразум, или у обрнутом случају да такве акције доведу до споразума две зарађене стране.

АНТИ-СРПСКА ПРОПАГАНДА КАО ПРИПРЕМА ЗА БОМБАРДОВАЊЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

Подсетићемо се да је бомбардовање Србије и Црне Горе покренуто уз, до тада, невиђену медијску кампању која је била заснована на потпуним неистинама. Немачки министар одбране Рудолф Шарпинг, кренуо у пропагандну кампању која је свеукупно довела до сатанизације Срба преко *CNN*, *BBC*, *New York Times*, *Washington Post* и др западних медија. Она се може поредити са нацистичком пропагандом против Србије, као и аустроугарском, пре избијања Првог светског рата.

Истовремено, ова интервенција је означила нови стандард у међународним односима тако што је укинула међународно право и увела право силе.

„Србе треба спокојно бомбардовати, јер ће све брзо заборавити“ – понављао је Џејми Шеј, портпарол НАТО.

Агресију на Србију и Црну Гору подржали су многи званичници са Запада, као и такозвани хуманитарци, интелектуалци и сл.

Ово су неке од изјава којих треба да се присетимо:

- Молим се да се ватра небеска обруши на Србе - о. Пјер, познати француски свештеник – хуманитарац.

- Што се Срба тиче... То је данас један болестан народ - генерал Жак Кот.

- Срби нису нарочито паметни... Српска деца се више неће смејати - Лоренс Инглбергер, бивши државни секретар САД.

- Срби тргују људским органима својих жртава како би обезбедили новац за свој рат... Требало би да ђаволски бомбардујемо Београд - Пол Џексон, уредник листа „*Calgary Sun*”.

- Србе треба бацити на колена - Клаус Кинкел, немачки министар иностраних послова.

- Срби су злочиначки дупеглавци - Ричард Холбрук.

- Срби су дводимензионалан народ са тежњом ка простаклуку... Животиње користе своје ресурсе знатно сређеније него ови наопаки створови, чија припадност људској раси је у великом закашњењу - Сер Питер Јустинов.

- Нека се Срби подаве у сопственом смраду - Хелмут Кол, немачки канцелар.

- Рат против Срба није више само војни сукоб. То је битка између добра и зла, између цивилизације и варварства - Тони Блер, британски премијер.

Једну од главних улога у започињању рата на Косову имао је Вилијам Вокер, амерички оперативац и шеф посматрачке мисије ОЕБС на Косову. Иначе, он се и дан данас отворено залаже за стварање такозване „Велике Албаније“. Познато је да је Вокер блиско сарађивао са терористичком организацијом „Ослободилачка војска Косова“ као и то да је заједно са Мадлен Олбрајт, Ричардом Холбруком и Џејмс Рубином финансијски и логистички помагао албанске терористе, како би испровоцирао сукобе. Када је у томе успео, он је искористио догађаје у селу Рачак на Косову и Метохији да покрене ратно-хушкачку пропагандну машинерију и тиме омогући НАТО да започне агресију на Србију (бившу Југославију). Подсетићу да је у селу Рачак, које је било упориште батаљона „Садик Шаља“ терористичке организације „ОВК“, покренута анти-терористичка акција. Тада су се сукобиле српске безбедносне

снаге са терористима из „Ослободилачке војске Косово“, након што су албански терористи константно вршили нападе и убијали полицајце. Током сукоба у селу Рачак, погинуло је више десетина терориста „Ослободилачке војске Косова“. Сви су били у униформама са обележјем „ОВК“ и имали су оружје. По задобијеним ранама, могло се закључити да су погинули у оружаном сукобу. Међутим, мисија ОЕБС није желела да дозволи српским органима да изврше увиђај. Оно што је уследило, може се назвати типичном америчком специјалном операцијом, под командом америчког оперативца Вокера. Погинуле терористе су преобукли у цивилну одећу, фотографисали их и објавили у медијима да су српске безбедносне снаге извршиле масакр над цивилима. „*Human Rights Watch*“ су у извештају „Југословенске снаге криве за ратни злочин у Рачку“, потврдиле овакве наводе, а одмах затим је и немачки министар одбране Рудолф Шарпинг, кренуо у пропагандну кампању, која је свеукупно довела до сатанизације Срба преко *CNN*, *BBC*, *New York Times*, *Washington Post* и др западних медија. Комплетан извештај ОЕБС-а, никад није објављен. Вокеровом грубом фалсификовању података, супротставили су се одмах поједини стручњаци из ОЕБС-а који су били на месту дешавања. Хенинг Хеш, члан мисије ОЕБС је у вези са тим изјавио: „За бомбардовање Србије 1999. године, одговоран је министар одбране Рудолф Шарпинг, јер је лажно представио побуњенике ОВК као цивилне жртве“. Хуманитарна катастрофа на Косову, почела је заправо са НАТО интервенцијом, а НАТО агресија је почело лажима. Баш као што је описано у документарном филму: „Лажима је почело“.

Француски лекар Бернард Кушнер, за кога се сумња да је умешан у трговину људским органима са косовским Албанцима, се такође активно бавио пропагандом против Срба. Кушнер је један од оснивача невладине хуманитарне организације „Лекари без граница“, која је била део пропагандне машинерије. Бернард Кушнер је негирао постојање „жуте куће“ и трговине људским органима на Косову и Метохији, супротно ономе што је у свом извештају утврдио специјални извештај Дик Марти. Бернард Кушнер је након бомбардовања Србије постављен за шефа мисије УН на Косову и Метохији, а за време док је он обављао ту дужност, извршено је преко хиљаду

напада на Србе на Косову и Метохији, а нека су резултирала и смрћу.

Кушнер је у једном од својих интервјуа изјавио: „Смањено је насиље на Космету, јер има мање запаљених српских кућа, а има уосталом још 100 хиљада Срба. На Космету је остало више Срба него што сам очекивао.“ Прогон преко 200 хиљада Срба са Косова и Метохије овај „хуманитарца“ није спомињао.

С друге стране, треба споменути команданта француских снага у саставу КФОР на Косову и Метохији, који је бранио српске манастире од албанских екстремиста потпомогнутих британским САС-ом, који је након напуштања те дужности дао отказ у Војсци Француске и написао књигу „Европа је умрла у Приштини“.

ЗАКЉУЧАК

Медијска кампања сатанизације Срба, комбинована са специјалним операцијама, постигла је циљеве. Америчка спољна политика на Балкану, остварена је врло суровим методама. Злоупотребом медија и новинарске струке, зацртани амерички непријатељи, који су у овом случају били Срби, оптужени су за агресивно понашање, најгоре могуће злочине, геноцидне намере и као такви осуђени без могућности да било шта кажу у своју одбрану. С друге стране, амерички савезници на Балкану - Хрвати, босански муслимани и Албанци, добили су сву неопходну логистичку, материјалну и војну подршку за обрачун са српским фактором. Срби су се дрзнули да први подигну барјак слободе против империјалистичке политике САД и морали су због тога да буду кажњени. Из Југославије, коју су формирали и коју су нажалост бранили и када је то постало немогуће, Срби су изашли оклеветани, поражени и посрамљени. Југословенска идеологија је озбиљно нарушила српску националну свест, а уместо идеја о српској хегемонији за које су оптуживани од стране запада, Срби су пре свега били привржени неостваривој политици братства и јединства. Без обзира на претрпљен пораз, Срби немају разлога да се стиде. Напротив. У будућности морају бити разјашњена дешавања која су довела читав свет у кризу. Пре свега, ово се односи на улогу америчке спољне политике, али и злоупотребу медија,

обавештајних служби, невладиних организација, политичких елита, корпоративних и банкарских ресурса и слично. Овакве злоупотребе нису донеле ништа добро ни Америци, већ су је увеле у највећу кризу од завршетка грађанског рата. Подељеност у друштву је велика, а социјална, политичка и економска криза нема изгледа да скоро буде превазиђена. Друштво је доведено у стање апсурда у којем није способно да препозна шта је добро, а шта лоше. Таквој чињеници су највише допринеле медијске манипулације, а просечан Американац не уме ни да пронађе на карти државу која је бомбардована. Случај Џулијана Асанжа најбоље сведочи о таквом стању у америчком друштву. Као што је познато, Асанж је објавио документа о злочинима америчке војске, двоструким стандардима политичких елита, корупцији и злоупотреблама. Оригинална документа је добио из обавештајне заједнице од америчког официра који тај чин не сматра издајом, већ храброшћу да се свету открије истина. Познат је и случај америчког обавештајца Сноудена који је такође решио да ризикује све и изнесе истину пред свет о томе како америчка администрација и америчке службе угрожавају права грађана и злоупотребљавају свој положај. Потреба америчког друштва да дође до промена отуђеног, криминализованог система, довела је до неочекиване победе Доналда Трампа. Промене које се сада дешавају могу да доведу до ресетовања система, а истовремено и до откривања позадине многобројних конфликта произведених на основу стратегије „сукоба цивилизација“. Ове промене могу да доведу до замена улога, где су повлашћене елите биле оне које су занемаривале све професионалне и моралне кодексе и биле спремне да прихвате неприхватљиве ствари. С друге стране, многобројни појединци који нису прихватили наметнуте криминалне кодексе су били кажњени и маргинализовани.

Српско друштво има обавезу према себи, али и према својој историји, да да све од себе како би догађаји из деведесетих година били представљени објективно. То значи да је неопходно да се разоткрије улога светских моћника која је довела читав свет на ивицу опстанка, али истовремено без улепшавања улоге оних који су својим понашањем давали аргументе за сатанизацију Срба, злоупотребљавајући патриотизам и осећања људи. Српска држава је у обавези да се одговорно и

систематски односи према том проблему и да постави пред себе задатке који могу да доведу до резултата. Није довољно да се тужба против НАТО за агресију употребљава за дневно-политичке потребе, већ је неопходно да се таква идеја реализује кроз тимски рад државних институција.

Србија је у обавези да осмисли бројне платформе за дискусију, како у медијима тако и у јавности (округли столови, конференције, самити и сл.) на којима ће окупљати интелектуалну елиту из целог света. Циљ таквих окупљања би био да се дискутује о прошлим догађајима на светској сцени и посебно у ратној Југославији. Овакви догађаји не треба да буду под покровитељством НВО, већ директно државних институција. Српска дипломатија је у обавези да проналази саговорнике и подршку у свим међународним организацијама, као и у оквиру билатералне сарадње са другим земљама. Коначно, српске институције и посебно обавештајне службе су у обавези да заступају српске интересе, што ће бити неминовно у периоду који долази.

ЛИТЕРАТУРА

- Чомски, Ноам (2008.): Контрола медија, Нови Сад, Рубикон
- Група аутора (2013.): Глобална дестабилизација, Београд, Геополитика
- Гускова, Јелена (2003): Историја југословенске кризе 1990-2000, књига 1. књига 2.
Београд, ИГАМ
- Чомски, Ноам (2013.): Моћ и терор, Београд, Вулкан
- Вуковић, Слободан (2014.): Етика западних медија, Београд: Институт друштвених наука.
- Тодорова, Марија (1999): Имагинарни Балкан, Београд, XX век
- Чомски, Ноам (2000.) Нови милитаристички хуманизам, Београд, Филип Вишњић
- Радиновић, Радован (2004): Лажи о сарајевском ратишту, Београд, Београдски форум

Група аутора (2001): НАТО на Балкану, Београд, Војноиздавачки завод Огар, Жак (2014.): Европа је скончала у Приштини, Београд, Метелла

Дашић, Стаменковић (2015.): Масмедији у функцији глобализације мира, у: Душко Вејновић, Небојша Мацановић, Велибор Лалић (ур.), Допринос науке друштву у транзицији, II том, 921–934, XII, Бања Лука: Европски Дефендологија центар

Хантингтон, Семјуел (2000.): Сукоб цивилизација, Београд, ЦИД-Бања Лука

Бжежински, Збигњев (2001.) Велика шаховска табла. Подгорица, ЦИД

Килибарда, Младеновић, Ајзенхамер (2014.): Геополитичке перспективе савременог света, Београд, Факултет безбедности

Хајперц, Мартин (2017.): Макиато дипломатија, Београд, Албатрос плус

Мирковић, Тодор (2003.): Стратегије и ратне доктрине суперсила и блокова, Београд, Војноиздавачки завод

Милутиновић, Милован (2005.): Медијске манипулације у јужнословенском сукобу,

друго издање, Бањалука – Београд, Бесједа и Војноисторијски институт

Група аутора (2014): Нови „Хладни рат“, Београд, Београдски форум за свет равноправних

Волзер, Мајкл (2010.): Праведни и неправедни ратови, Београд, Службени гласник

Јевтовић, Милашиновић (2010.): Кризна комуникација у масмедијском

друштву. у: Б. Стевановић, А. Костић, Љ. Митровић (ур.), Медији и култура мира на Балкану, 77–93, Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Центар за социолошка истраживања

Бинел, Пјер Анри (2003.): Ратни злочини НАТО, Београд, Гутенбергова галаксија

Вотсон, Питер (2002.): Психологија рата, Београд, Војна академија

<https://srb.news-front.info/2015/11/23/dragana-trifkovi-u-moskvi-rat-protiv-srba-pochetak-opkolavana-rusije/>

<https://geostrategy.rs/rs/geopolitika/390-zuerst>

<http://www.novinar.de/2009/07/22/dzulija-gorin-racak-%E2%80%93-obmana-koja-je-izazvala-rat.html>

<http://slobodnahercegovina.com/boris-radakovic-srbofobija-iz-pera-ljudsko-pravasa/>

<https://balkanskageopolitika.com/tag/srbofobija/>

<https://www.goodreads.com/book/show/9104496-srbofobija-i-njeni-izvori>

<https://www.kcns.org.rs/agora/mitovi-i-stereotipi-u-funkciji-geopolitike-srbofobija-i-njeni-izvori/>

<http://www.politika.rs/scc/clanak/370857/Pogledi/Rusofobija-i-srbofobija-poreklo-i-upotreba>

<https://www.rastko.rs/cms/files/books/5a9b3b1ceb03d>

<https://pescanik.net/srpski-narod-na-raskrscu/>

https://www.icty.org/x/cases/slobodan_milosevic/prosexp/bcs/rep-srb-main.htm

<https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/2232-9641/2013/2232-96411305073M.pdf>

http://www.rtv.rs/sk/politika/markale-2-u-izvedbi-americkih-tajnih-sluzbi_74782.html

<https://www.in4s.net/pravde-mora-biti-sve-americke-lazi-o-srbi-ma-neke-od-najgorih-ratnih-zlocina-pocinili-su-reporteri/>

<http://writing.upenn.edu/~afilreis/Coursetexts/gulf-war-arnett.html>

<https://www.novosti.rs/vesti/planeta.299.html:454001-Kristijana-Amanpur---glasnica-ratnih-pozara-sirom-sveta>

https://www.rastko.rs/rastko-bl/istorija/kcsavic/csavich-bosnia_e.html

<https://www.novosti.rs/%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8/%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%88%D1%82%D0%B2%D0%BE.395.html:718662-NAJGORE-IZJAVE-O-NAMA-ZA-VREME-BOMBARDOVANjA-Srbi-su-bolestan-narod-Molim-se-da-se-vatra-nebeska-obrusi-na-Srbe-Narod-sa-teznom-ka-prostakluku>

<https://www.bbc.com/news/world-europe-17632399>

Dragana Trifković

**THE MEDIA AND HATE SPEECH AS THE
GREATEST ENEMIES OF TODAY, AN
EXAMPLE OF ANTI-SERBIAN PROPAGANDA
DURING THE YUGOSLAV CONFLICTS**

Abstract

Media abuse has come to a large scale. In the 1990s, the world media was misused for the anti-Serbian propaganda. At the time, the world's leading media were controlled by the West, and on the other hand, there was no alternative media, as we have them today. So, currently it is also possible to get information from Russian, Chinese, Middle Eastern media, which often have different points of view on numerous topics concerning the global public. The technological revolution, the use of the internet and the social networks, have created a new balance in information. Younger generations are more using alternative sources of information today, and they are not influenced too much by the leading Western media. At a time when there was an information war against the Serbs, especially in relation to the conflicts in the former Yugoslavia, there was no possibility for readers and viewers around the world

to receive information other than that provided by the BBC, CNN or the Washington Post.

The unprofessional nature of journalistic reporting during the Yugoslav conflicts has called into question the role of the media in world politics. This is especially true of media reports that journalists from the West made during the war in Bosnia and Herzegovina, and during the 1999 bombing of Serbia.

The stigmatization of Serbs in the Western media is still delivering results today. The big problem is that this stigmatization has not been questioned as it is today the case of Syria. The main reason is that a long time has passed and now other topics are discussed. However, free-thinking people should not give up on correcting the image that the media made of Serbs, and it is the Serbian intellectuals who have this liability before anyone else.

Keywords: Media, propaganda, media war, manipulation methods, misinformation of the public, the war role of the media, the world media in the pursuit of US political goals, special war in Yugoslavia, examples of journalistic unprofessionalism, biased reporting, double standards policy, special operations and media support .
